

ਐਸ. ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਸੀ. ਜੇ. ਐਡ ਆਈ. ਐਸ ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ.

ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ,

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ-- ਜਵਾਬਦਾਰ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਫੁਟਕਲ 1981 ਦਾ 2549- ਐੱਮ.

ਅਕਤੂਬਰ 20, 1982।

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ (1974 ਦਾ II)— ਧਾਰਾ 195(I)(b)(ii)- ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (1860 ਦਾ XLV)- ਧਾਰਾ 420, 463, 467 ਅਤੇ 471— ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਕੋਡ ਦੀ 195(I)(b) ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ - ਪੁਲਿਸ - ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ - ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਾਅਲੀ - ਧਾਰਾ 195(I)(b) ਕੋਡ ਦਾ (ii) — ਕੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ—ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਟੈਸਟ—ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1) (ਬੀ) (ii) ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ — ਕੀ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ — ਦਾ ਮਿਟਾਉਣਾ ਨਵੇਂ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 195(I)(b) ਤੋਂ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ' ਸ਼ਬਦ — ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁਢਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਤਫਤੀਸ਼ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਕਾਗਨੀਜ਼ਬਲ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। . ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਖੇਡੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ , ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਮਨਾਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੋਟਿਸਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਭਵ - ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(I)(b) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਟੱਲ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਪਰਾ ੫)।

ਸ਼ੀਲਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, 1979 ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਰ

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(b)(ii) ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਥੋੜੀ ਚੌੜੀ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਤੱਥ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਕ ਤਿੱਖੀ ਭਿੰਨਤਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਧਾਰਾ (ii) ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਹਿਰਾਸਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਬਣਾ ਕੇ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਬਣਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਧਾਰਾ (ii) ਖਿੱਚੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਕੱਲੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ, ਕਨੂੰਨ ਇੱਕ ਪੱਟੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1) (ਬੀ) (ii) ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਐਸਿਡ ਟੈਸਟ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਛਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ? ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਦੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਘੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ (ii) ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(ਪਾਰਾ 6 ਅਤੇ 7)।

ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(b)(ii) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਨਾਲ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਸੈਟਲ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਵਿਦਾ ਹੋਣਾ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਜਾਂ ਸੋਧ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟਸ, ਪੂਰਵਵਰਤੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੇ ਸਾਢੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਨਾਲੋਂ ਮਾਮੂਲੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਯੋਗ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਵਿੱਚ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਗਵਾਹਾਂ, ਗੁੰਬੀਆਂ ਲਈ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਕਰਤਾ ਆਦਿ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ

I.L.R. Punjab and Haryana
ਵਰਗ ਗੁਣ ਬਰਾਬਰ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ

(1983)2

Karnail Singh and another v. The State of Punjab
(S. S. Sandhwalia, C.J.)
ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪੱਖ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। (ਪਰਾ 11)।

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ :-

- (i) ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ।
- (ii) ਕਿ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ।
- (iii) 1 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਮੱਤੇਵਾਲ।

ਕੋਪੀ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਡੀ.ਐਸ. ਬਰਾੜ ਦੇ ਨਾਲ ਵਧੀਕ ਏ.ਜੀ., ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਏ.ਏ.ਜੀ.

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਸ.ਐਸ.

ਨਿਰਣਾ

ਐਸ.ਐਸ.ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀ. ਜੇ

(1) ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(I)(b)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਆਖਰਕਾਰ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੇ 25 ਸਤੰਬਰ, 1980 ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਸਥਾਈ ਮਨਾਹੀ ਲਈ। ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ 1977 ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਲਾਈ ਗਈ ਵਸੀਅਤ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਪਏ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੀ, ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵਸੀਅਤ ਮਿਤੀ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1977 ਦੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਕੀਤਾ ਜਾਅਲੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ

ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਥਾਣਾ ਮਜੀਠਾ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420, 467 ਅਤੇ 471 ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(3) ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਡ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ

ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਐਸ. ਕੰਗ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਭਰੋਸਾ ਸ਼ੀਲਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1) ਵਿੱਚ ਸਿੰਗਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਸੁਪਰੀਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ. ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਫੁਟਕਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰੀ-ਪਰਿਪੱਕ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲਾ ਅਜੇ ਸਿਰਫ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ. ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੈਚ।

(4) ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦਾ ਜਿਸਦੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼-ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਹੁਣ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (2) ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਚ। ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਣ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ (ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ) ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕੰਬਲ ਪੱਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ। ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

(1) ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸੱਚ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ;

- (1) 1979 ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਰ 195.
- (2) 1982 PLR 337

ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
(ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀ.ਜੇ.)

- (ii) ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਅੱਗੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ;
- (iii) ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ;
- (iv) ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਸੰਦੇਹਯੋਗ ਜੁਰਮ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਫਿਰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ - ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਨ ਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜਾਅਲੀ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੀਅਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੂਰੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸੱਚ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਇੱਕ ਸੰਜੀਦਾ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗਲਤ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਆਧਾਰ ਅਸਥਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(5) ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਪੌੜਤੋ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼ੀਲਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਜਾਅਲੀ ਇੱਛਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਿਧੀਵਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

- (6)...ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ 'ਏ' 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤਾਂ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਅਰਥਹੀਣ ਅਤੇ ਵਿਅਰਥ ਅਭਿਆਸ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ

ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਜ਼ਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੀਲਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਰੋਕਿਆ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਢਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਖਵਾਜਾ ਨਜ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ, (3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਲੈਣ ਦੇ ਕੰਮ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹਨ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਡ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਸ਼ਰਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ? ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਸਿਰਫ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਹੀ ਮਨਾਹੀ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਸਮਝਦਾਰੀਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕੰਮ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਮੈਂ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ, ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਰੋਕ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ।

(3) ਏਆਈਆਰ 1945 ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ 18.

(6) ਹੁਣ ਹੁਣ ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਾਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) (ਬੀ) (ii) ਦਾ ਅਸਲ ਆਯਾਤ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) (ਸੀ) ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੈਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ। (ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ)। ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ :-

"195. (1) ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ: -

- (a) * * * * *
- (b) * * * * *

(c) ਧਾਰਾ 463 ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਜਾਂ ਉਕਤ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 471, ਸੈਕਸ਼ਨ 475 ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 476 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ

(d) i) * * * * *

ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਹੈ।

ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਥੋੜੀ ਚੌੜੀ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਤੱਥ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਕ ਤਿੱਖਾ ਫਰਕ ਕਰਨ ਲਈ, ਧਾਰਾ (ii) ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ। ਸਖਿਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਜੋਂ ਕਸਟਡੀਆ ਲੋਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ, ਉਹ ਧਾਰਾ (ii) ਖਿੱਚੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪੱਟੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਸਿਰਫ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ

Karnail Singh and another v. The State of Punjab
(S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਜਿੱਥੇ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(7) ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(b)(ii) ਦੀ ਲਾਗੂ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਐਸਿਡ ਟੈਸਟ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ - ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ? ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਦੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਘੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ (ii) ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਕਾਰਨ (ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦੀ ਖਾਤਰ) ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਉੱਤੇ ਵੀ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਾਬਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(8) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਅਨਮੋਲ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਨੁਕਤੇਦਾਰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਗੇ। ਸ੍ਰੀ ਮੱਤੇਵਾਲ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਤਰਕਸੰਗਤ ਲੰਬਾਈ ਤੱਕ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਾਅਲੀ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਇਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ੀਲਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਘਟੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਤਿਅੰਤ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦੇਵੇਗਾ। ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕੁਝ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰੋਕਣਾ, ਬਲਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ * ਰੋਕਣਾ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਤਿੱਖੇ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾਏਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ, ਅੜਚਣ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਸਧਾਰਨ ਰਣਨੀਤੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਲਈ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਨਾਲ

ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕੁਝ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਕਾਗਨੀਜ਼ੋਬਲ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਥਿਤ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(9) ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਠੋਸ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ, ਇਹ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(I)(b) (ii) ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਲਈ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕੋਰਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ.

(10) ਦ. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟਾ ਪ੍ਰੋਰਕ ਅਤੇ ਬੰਧਨ ਵਾਲੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰਾਬਰ ਦਬਾਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(I)(c) ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਚੌੜੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸੰਕੁਚਿਤ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਟਕਰਾਅ ਹੋਇਆ। ਮੁਖਰਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ ਕੁਸ਼ਲ ਪਾਲ ਸਿੰਘ (4) ਵਿੱਚ ਜੇ. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ: -

“ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਉਸ ਸੀ.ਐਲ. (c) S. 195, ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ, ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਸ. 195 (1) (ਸੀ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 1898 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਅਲੀ ਸਨ (ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਇਹ ਜਾਅਲੀ ਸਨ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਸਾਲ 1922 ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਵਾਲ ਦਾ ਮੇਰਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੈ।”

ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਏ ਦਾ ਮਤਭੇਦ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪਟੇਲ ਲਾਲਜੀਭਾਈ ਸੋਮਾਭਾਈ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (5) ਦੁਆਰਾ ਆਰਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਕੁਸ਼ਲ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸਪਰ) ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਤੇ

(4) ਏਆਈਆਰ 1931 ਸਾਰੇ. 443.

(5) ਏਆਈਆਰ 1971 ਐਸਸੀ 1935

ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ. ਸੀਹਿਤਾ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ: -

“ ਇਹ ਸਾਰੇ ਭਾਗ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਧਾਰਾ 195 (I) (c) Cr ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪੀ.ਸੀ. ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਂ ਲਈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਅਜਿਹੀ ਧਿਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ - ਜੇ ਲਗਭਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਨਹੀਂ - ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜਾਅਲੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ, ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼,

Karnail Singh and another v. The State of Punjab
(S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੇ। ਧਾਰਾ 195 ਅਤੇ 476, ਸੀ.ਆਰ. ਪੀਸੀ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ S. 190 ਕਰੋੜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪੀ.ਸੀ. ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਪਟੇਲ ਲਾਲਜੀਭਾਈ ਸੋਮਾਭਾਈ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਘੂ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ (6), ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (7), ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੀਮੋਬਰੈਂਸਰ, ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬੰਗਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰੀਦਾਸ ਮੁੰਦਰਾ, (8) ਅਤੇ ਡਾ. ਐਸ.ਐਲ. ਗੋਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, (9)। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ: -

“ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਖਰਤੂਰਾਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਸੀਅਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਪਟਵਾਰੀ ਜਾਂ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(6) ਏਆਈਆਰ 1973 ਐਸਸੀ 1100

(7) ਏਆਈਆਰ 1974 ਐਸਸੀ 299.

(8) ? 1976 SC 2225.

W Aih 1919 SC 437.

ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 195 (1) (ਸੀ) ਦੀ ਧਾਰਾ 464, 467 ਅਤੇ 468, ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

i

11)) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਰਾਣੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(I)(c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰਾ, ਹੁਣ ਜੋ ਬਚਿਆ ਹੈ ਉਹ ਧਾਰਾ 195(I) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਹੈ। b)(ii) ਕੋਡ ਦੇ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਕੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਨਵਾਂ ਕੋਡ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਜਾਂ ਵਿਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਜਾਂ ਸੋਧ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਵਿਧਾਨ

ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟਸ, ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਕੋਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੇ ਸਾਢੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਕੋਤ ਨਾਲੋਂ ਮਾਮੂਲੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਯੋਗ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(I)(b)(ii) ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣਾ ਸਿਰਫ ਗਵਾਹਾਂ, ਗੁੰਬੀਆਂ ਲਈ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਆਦਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੁਣ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਂ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਗਲਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਤੰਗ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਧਾਰਾ 476 ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਕੋਡ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਪੂਰਵ-ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਧਾਰਾ 195 (1) ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। (b) (ii) ਸੰਹਿਤਾ ਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸਦੇ ਪੂਰਵਵਰਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਸਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਕੋਡ ਦੇ 195 (1) (ਸੀ) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪੂਰਵ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮੂਲੀ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਰਾਬਰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

12) ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਥੋੜ੍ਹਾ ਅਸਪਸ਼ਟ ਨੋਟ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ

ਅਜ਼ੀਜ਼ੁਦੀਨ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, (10) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ . ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) (ਬੀ) (ii) ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਾਰਕ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ। ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਜਿਸ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ *ਅਜ਼ੀਜ਼ੁਦੀਨ ਦੇ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਗਲੋਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਾਂਗਾ।

(13) ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 195 (1) (ਬੀ) (ii) ਡੀਐਫ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪਰਿਪੇਖ ਅਤੇ ਸਟੀਕ ਅਰਥ ਹੈ। *ਸ਼ੀਲਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਚੰਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ 'ਤੇ ਅਰਾਮ ਕਰ ਰਹੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ।

(14) ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 471, 475 ਜਾਂ 476, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਧਾਰਾ 195 (1) (ਬੀ) (ii) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। 1973 ਦੌਰਾਨ

Karnail Singh and another v. The State of Punjab
(S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ

(15) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਨ. ਕੇ. ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ

ਆਰ ਐਨ ਮਿੱਤਲ ਜੇ.

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਮਾਘੇਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਆਰ. ਐਨ. ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.

ਅਕਤੂਬਰ 22, 1982।

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1908 ਦਾ V) — ਧਾਰਾ 152, 153-ਏ ਅਤੇ ਆਰਡਰ 41 ਨਿਯਮ 11— ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫਰਮਾਨ — ਆਰਡਰ 41 ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ — ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ . ਸੈਕਸ਼ਨ 153-ਏ — ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨ —ਕੀ

(10) 1978 ਕਰੋੜ ਐਲਜੇ 1632